

הלוות ברכת המזון סימן קפז

ביאורים ומוספים

ולגבי קטן שהתפלל תפלת ערבית של שבת, שיש הסוברים שם שהתפלל ערביתఆיטו חיב בקידוש אלא מדרבנן, כתוב בשעה"צ ל�מן (ס"י רעה ס"ק ב) בשם דרך החים שאין יכול להוציא את הגדול בקידוש, מזור שיחיבו אינו אלא חזרה מדרבנן וחיב הגדול הוא יחר מדרבנן, ובשם החוי אודם כתוב שחולק על קר, וטעם הדבר התבאר בדברי, שכין שאם לא התפלל הקטן הרי החום היה מדרבנן, גם לאחר שההפלל יכול להוציא את הנוזל יוד חובתו. וכן כתוב בשווית רעך"א (מהוז"ק ס"י ז"ה ולענ"ד)

ובטעם החולקים כתוב החורי"א (שם) שדעתם שאין ערבות לפחות, ולפיכך אין קטן יכול להוציא גודל אלא אם כן הוא באונה דרגת חיוב של מי שהוא רצעה להוציאו.

(ובספר שש"ב (פנ"א ס"ק לה) העיר על קר, שלא ענין קידוש לא הטיק המשנ"ב שיש להחמיר בדברו).

ולהוציאו קטן אחר, כתוב הকף החום (ס"ק יא) שבוזדי הקטן מוציא, בין שחוובם שווה. ואולם לענין קטן בין י"ג שנה להוציאו קטן במוינו, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ שם העיל' לח) שאינו יכול, ומותר) שאין להקל בדבר אלא אם כן הוא לצורך גדול, בין

מוועיא טומטום אחר, נமבוואר בשוו"ע ל�מן (ס"י תקפט ס"ד).

סימן קפז

דינוקים בנטח ברכבת המזון

[משנ"ב ס"ק ב]

בפני כל ח"י ולא (בפיה"ו) וכור, כי הוא לשון בקששה).

ו) ולגבי ברכת יברוך שאמר, כתוב לעיל (ס"י נא ס"ק א) שיש לומר בפה עמר בניקוד סגול,

ז) ובשבת, כתוב השוו"ע הרב (ס"י קפז ס"ה, בהגאה על פי סידורו שלפי קבלת הארץ ז"ל יש לומר ר'ונער, וכן כתוב בליקוט מהר"ח (ח"א עמ' קיח) שיש נהוגים לומר בשבת י'חננו זונני בחול"ם שאינו לשון בקשה, אך סימן שמנחונו שלא לשנות כלל בשבת מטבע הברכה בחו"ל, וכן משמעו מסתימות דברי המשנ"ב שוגם בשבת אורומו בלשון י'חננו את המשך הטוסח י'ונינו פרנסיטה וכור), וכן כתוב הלשון הטהורה (קומונא, ס"י קפז ס"ה), ובויארו על פי הירחשלמי (שבת פט"ו ה"ז) שמיון שכך הוא טופס הברכה, איתם בכלל איסור בקשת צרכי בשבת [ז"נ התבאר המשנ"ב ל�מן (ס"י קפז ס"ק ט) לענין בקשת י'חנ' ואמרות דוחמן].

[משנ"ב ס"ק ג]

מייר ר' אמר מלכא רעלפא, לענין במה שכתבנו שם⁽³⁾.

ז) שם כתוב השוו"ע שאם דילג תיבות ה"עלם" לא יצא יוד חובתו, וכותב המשנ"ב שם (ס"ק ו) ובביה"ל שם (ר'ה ואפלו) שדרעת האבן העורו שמספק אין ציריך לחזור ולברך. ולדיאו, העלה ביה"ל שם שאם אמר מלך' לדב אלא תיבות ה"עלם", ציריך לחזור ולברך, אורלים אם אמר יהמלך' בה"א הדינועה, מסתור שאיתו הוור וمبرך.

[משנ"ב ס"ק ד]

וענין בברכה⁽⁴⁾ וכור, אין רשות שאילא לךותם, מכל מקום בדיעבד י"א⁽⁵⁾.

ו) ומיא אין לו סידור ואינו יוד בעל' פה איפלו את ברכת 'הון', כתוב בשורת אגרות משה (או"ח ח"א ס"י ע"ד) שיברך בורא נבשות, וכותב השש"ב (פנ"ד הע' קז) שוגם לדעה זו מיום אם ימצא לאחר מכן סידור, יצטרך לברך ברכת המזון, מזור שברכה דאוריתא מן המשך בעמוד הבא

[משנ"ב ס"ק ג]
שאיינה צריכה לחזור ולברך) וכו', על דעת שע"ר-אפרים וסיעתו אין למחלוקת בז"ה).

ז) והتابאר בדבריהם טעם הדבר, שכן שיש ספק לגבי חיקון של נשים בברכת המזון אם הוא מהתורה או מדרבנן, אם כן בזאתם של ספק ברכה נחשב הדבר כלפי הידאויתא כספק ספיקא⁽⁶⁾ (ספק ספיקא' האם בירכתה, וכלפי הידרבן' נחשב כספקא ררבנן' שדינו לקולא).

אם מנ התבאар ל�מן (ס"ר תריא ס"ק ג) לענין איסורי יומם כיפור שאמן על פי שפק האם איסורם מהתורה (מלבד אכילה תשתיה), יש להחמיר בספיקות לגיביהם ואינו נחשב כספק ספיקא'. וכן לענין ספרות העומר בזאת שהוא ספק לללה, התבאар בשעה"צ ל�מן (ס"י תפט ס"ק כ) ובביה"ל שם (ס"א ד"ה לטפ) שיש להחמיר בדבר, בין שלהרבה פוסקים הספירה מן הזהיא מן התורה, וכן לענין ספק במלאת חול המועד, כתוב בביה"ל ל�מן (ס"י תקל ס"א ד"ה ומוחר) שאין להקל בדבר אלא אם כן הוא לצורך גדול, בין

שלעת הרבה ראשנים היא אסורה מהתורה.

ח) והרוצה לעזאת מן הספק, כתוב הকף החום (ס"י קפז ס"ק כה) שתאלל עוד בית פת ותפרק ברכת המזון ותבחן לפטור גם את האכילה הקודמת [אלא שבci האי גונן היא צרכנה לביך שוב 'המוחזיא' מושם שנחשבת בזמלר⁽⁷⁾] או שתחשמע ברכת המזון מאחר ותבחן לצאת ידי חובה. דעת הגרשי"ז אויערבך (ויתן ברכה מהור התשובות עמ' יג) שסידרי להורות לה שתברך, כד שלא שיטברו שאין חיבות לבך.

[משנ"ב ס"ק ד]

קטן חיב מדרבנן⁽⁸⁾. הינו אפלו לא אכל ורק בזיה⁽⁹⁾, גם-כן חיב מדרבנן לחשכוב⁽¹⁰⁾.

ז) והמבחן ברכת המזון עם קטנים, והוא עצמו גם חייב בברכת המזון, כתוב לעיל (ס"ר ס"ק ט) שעריך להתחזון ליצאת גם עבר עצמו, ואם שכח להתחזון, לא יצא, אך אם לא אכל כדי שביצה, כתוב בביה"ל שם (ס"ד ד"ה לעזאת) שכין שבאותם זה אין חיבתו אלא מדרבנן, אפשר שיש לסמור על דעת הרבי' שבמציאות מדרבנן אין ציריך מזונה לצאת גם עבר עצמה, ומושום בר' איינו ציריך לחזור ולברך. ושיטים, שלכתהילה יוכו לצאת גם עבר עצמה, או שיכון בפירוש שלא לצאת ובריך אחר כך עבר עצמו.

ח) וקטן שלא אכל שעיר בזית, אין הגרש"ז אויערבך (הלבנות יצחק ברכות ס"י ה), הקטן הולכוו פטו' ס"ק א) אם יש ענין לחנכו בברכת המזון. וכותב שם אכל כד שביצה, יש לחנכו לביך, בין שלשית הפטמי' ג' גודל חיב בכיו גונן מדווריתא, אך אם לא אכל כד' שביצה אין לחנכו ביך, והוא חינכו שאיתו מביך על פחות מכשיעור. אך במקומות שיש ספק אם אכל בית, אף שדינו כספק מדרבנן ולקולא, מ"מ אפשר לחנכו לביך ברכת המזון (וראה עד בזחן וזה בקוצץ מבית לי' ח'ה עמ' קא, ח"ז עמ' פח).

ט) לענין קטן שאכל כד שביצה והסתפק אם בירך, דעת הגרשי'ז אויערבך (ויתן ברכה מהור התשובות עמ' יג) שצריך לחזור ולברך. כדי לחנכו שיעשה לך כבשיהזה גחל.

ו) וכי שאכל בעדו קטן והגדיל קודם שעבר שיעור עיכול, האם הוא חייב לביך מהתורה, ראה מה שכתבנו לעיל ס"י קפז ס"ק יג.

[משנ"ב ס"ק ג]

אם מוציא לאביו, יש דעתן בז' פטוקים, ויש להחמיר⁽¹¹⁾.

י) ואף החורי"א (או"ח ס"י בט ס"ק ה) ציריך כדעת המחים ר'.

החלכות ברכבת הפסזון סימן קפו קפו

זא באר הפללה

דבר ב שם נתמך

מדרבנן (יען לאפ' סיפון קצט בענין דמיון שלחט): ב (ד) יג'תן חיב מדרבנן כדי להזכירו; **מברך לאבינו**, (ו) בשלא אכל האב בר' (ז) שבעה (ז) שאבינו חיב אלא מדרבנן:

לקפו דיווקים בנסיבות פרפת המזון, וכן ד' סעיפים:

א (א) **ילש אומרים** "ברוך משביע לערבים", ואין לאמרו, (ב) והמוסיף גורע. ואם יאמר במקום ברפת "תנו", "בריך רחמנא (ב) מלכא מארה דהאי פטא" (ט) ר' יצא. **ילש אומרים** שארכיך שיחתם "בריך רחמנא דון פלא": **ב** בברכת הארץ, ליהוא"ש לא יאמר "שהנתלה לאבותינו ארץ קדשה וכו'" (ה) ברית רחמנא דון פלא.

שערית תשובה

באר היטב

(ג) שפיעטה. ופאלו גם הם נתקן לא אבל בוד שבעיה דורי פיר וראבון אפה'ה מז'ה מל'אכינו, כ'ם סוף פֶּסְחָם, ותומךותן סוף פֶּסְחָם ר' ר' נבנלה חולקין וב'כ' קאנגדה לא-טמפלע שס דזקע באטלה דער אמי. ופישוט דקען איטו מז'יא אט האשע, מ'א:

(ה) צ'א. בדערבד לא לנטהלה כלל, כי אם לא-קוטפין פוחות קטטעה שעה, ב' לה ולא אונט, זאנכו הוא לשון אוניגות. בפי כל ח' ולא בפה. רענגן בשנו'אי טיז' סיון קפט. הווא הטיב לנו הווא מטיב לנ' הווא יוטיב לנ'ג. וועל' בטח במלאכינו. ר'אמר מאט'ה יוזדק במלת מאט. יאמר ומצען ולא ונמצען במלאכינו. וט' חדר' ושבת קרא פקרוא, ר'יל במו' שתחוב נגבאים, עין ענערת קיטי'ו'ז ופ'ת' מהת סחי'ת וצער'י מהת קטפ'ת'. ושל'ה' קטב לוטור חסר לנו'ג נטנאו אפנין אונט, וש' אהרים יאמיר ואמרי אמן. ר'אמר בכל בכל קפ'ת' דגון שאלנות אולו, אבל אם מסדרין טזען על של'ונאות הקהה במו' בקטעדות קדר' ואחרונים וען בספר אלה ר'ב

אשנה ברורה

שער הצעיר

(3) על-תורה מורי ובקון-אברהם, וכן משמע בתרומות פגילה י"ט עמדו ב-ובאו זורען, וודלא מלברוש, וכן באלה רעה שבטוב בחר פחד מזרען ואב-שר דעם הלבוש מזוכה בנה: (4) ו'ש'': (7) שכן הוא דעת התוועפות פגילה י"ט אדור זירע בשם ר' שורלאין וערן במקולח שם שטבת שן עקר, ובפרט דעת הרובין' דסבינה לה ודעתן גרע מושאר חיברי ורבנן, דין עליין חביב כל רק נאכ' מה'ב לח'בון: (8) טורו: (3) אח'רוניים: (9) מנג'אנ'ארכ'הם לעיל בסיטון קס'ו: (7) גמרא. אבל שאר ברוכות ציריך לופר. און לא אפר' ג'וּר קברוכות יי' מעכוב גם לזו שאנו יוצא כלל עלייריך או לא. עין לפקון בסיטון קעד סער'דקטן יג' בשבשער'הצ'ין שם⁽⁶⁾: (5) עין בחדבשי ר עקיבא איגר שהביא מפלחים דסבירה לה קב': (1) אליה רעה וטה וטערן, והיינו ולידים קעטינ' פוחטיט'מו' שנ'ה', קד' לא רב' בח' שחדירין להוסר' באכען, עין שם באלה ובה: (2) טער'ג. וכן ראי דן הא ציריך לומטס גם ביטר' הפוכות ולפאל על הפקון אבר'הם שהעתק בקצתה דרב' נב'ח טפשע דדי בפנ'ה זו לדב' וזה בדראי אינן, דממשהגע לומטק ציריך לומטס גם ביטר' הפוכות מעת מעט, בפרט דכל גשלש ואשנותהם דאור'המא. ואפשר העם הב'ח טב'יא לה הקב', עין שם בסיטון קעב' בדראי ומבחן, וטפנן וגטם הפגון-אבר'הם סב'יא לה הקב' דעריך לומר גם טור' הדר'רים הנ'פ'רים שם, עי'ש', והביא דברי הב'ח רק לחוזות ולהב'ח לקטעים גראיך לכתחה להוסר' באטען:

הילכות ברכת הפטון סימן קפו כפה

182 בָּאָר הַגּוֹלָה

13

חולוק: הגה ורבבי קרא"ש הם עוקרים: ג' אם לא חנפир (ג) בברכת הארץ *ברית (ב) ותורה, אפלו אם לא חסר אלא אחד מלהם (ח) *מתקיירין אותו: הaga (ג) וגשים ועכדים לא יאקרו ברית ותורה, (ט) דנשימים לאו בני ברית נינהו ועכדים לאו בני תורה נינהו (כליפה): ד' אם לא חנפир (י) ביבנה ירושלים' מלכות בית קדש, מתקיירין אותו: הaga ואומרים על הנשים בחנוכה ובפורים קדם צעל סכל' וכו', ואם לא אמרו אין מתקיירין אותו (טו). וען לפה פין תרפה. ומכל מקום יכול לאקרו בתוק' שאר 'ברקמן', [*] ואמר 'ברקמן הוא יעשה לנו נסים כמו שעשה ביוםיהם ההם' וכו', והכי נהוג (כל בו):

קק' פח גנוח ברכה שלישית, ודיני ברכת-המזון בשבת, והטועה בברכת-המזון,

צבוי ל' סעיפים:

א אַחֲרֵ שְׁתִים 'בָּנָה יְרוּשָׁלָם' עָמָן אָמַן אָסֶר בְּרִכַת עַצְמוֹ (א) מִפְנֵי שְׁהָיָה סִים הַבְּרִכּוֹת דָאָרִיקָא,
דְּהַטּוֹב וְהַמְּטֻבָ' אִינָה דָאָרִיקָא: **ב** אַפְנֵן זֶה יָאָמְרוּ בְּלָחֵשׁ, כִּדְיַ שְׁלָא יְרָגִישׁוּ שְׁבְרִכַת 'הַטּוֹב וְהַמְּטֻבָ'
אִינָה דָאָרִיקָא וַיַּלְלוּ בָה: הַגָּה (ב) וּגְרָא הַדּוֹקָא שְׁמַבּוֹן לְכָדוֹן אַזְעִין אַחֲרֵ שָׁאָר בְּרִכּוֹת, אַכְלֵ שְׁמַזּוֹמִין
עַזְעִין עַלְיוֹן פְּשָׂאָר אַפְנֵן שְׁעַוְונִין עַל בְּרִכּוֹת קְרָאשָׁנוֹת, אַךְ עַל-אַבְדָלָה דְּהַמְּבֹן עַזְעִין גַּמְ-כָּן מִפְלֵל קְלוּם אַינוֹ נְכָר לְלִיכְעָד הַזָּאֵל
וְאַחֲרִים עַזְעִין פְּסִיבָן עַמְלָ. וּבָן הַמְּבֹגָג בְּמִדְינָה אָלָו לְאַמְרָו בְּקוֹל כְּס אַפְלָו הַמְּבֹרָךְ עַצְמוֹ קְשַׁקְוָמִים, וְאַוְילָהוּ מֵהָא

EARLY HISTORICAL

(ג) ותורה. אם לא אמר ביה הדיאה תחוללה ובסוף מוחירין אותו:
 (ג) ונשים. רעלשוו אומרים הנשים. עמ"א:

המפלגה שמנאי שמנאים צו נס, מיט פון שאופר עשו לשן כביס שדי רמי, ולכן שמעה שאמר נושאינו יתרכזם לא יאמור וענשה לי נסים רק וענשה לנו; גם יש להלך דרבנן מהא.

משנה ברורה

הענין של ברית ותורה, כמו שאננו אומרים על בריתך וכיו' לא
קבות מפש: ג (ו) אם לא הופיע וכיו'. והוא דלא קוביר סמתר:
אם לא אמר ארץ קבוצה טובה ורבתה, מחייבין אותו, פרט לכך
קשה? דהא מלוא דפשיטה היא, דהיא עקר ברכת הארץ, אלא
עפלו לענן ברית ותורה נמי מחייבין אותו^ו א"ר]: (ז) בברכת
ארץ וכיו'. שעיליך ברית נתנה הארץ לאברם בפרשת מליה,
שאמר "ונטה לך וילנוך אכבריך את ארץ קבריך" וכו'; ובכות
התורה ומפטות רשות הארץ. שנאמר "למען תחיה רוכבים
באתם וירושתם את הארץ" וכו', ואומר ייזהן להם ארציות גוט
גנו בעבור שמרו חכו ותויה^ו וכן: (ח) מחייבין אותו. כמו
(ט) לראש ברכות-קדשון, דכלתו שלש ברכות ראשונות שישבות
באותה, בן בתב מג'ראברם לבקוןabisן קפה טענ-קatan ח. וען
כמה שכתבנו שם בונה בשם שאר אחים-נום^ו: (ט) קשים לאו
באמת לאו בני תורה ניגרו גט-נן, ולא דחקינו לשיטים,
משום דעתדים איתנהו בברית. ומכל קום בימינו נגנו הנשים
וומדר גט-נן על ברית שחתמת בקשנו ועל תורה שלמך-נו^ו
כיו', והבגעה על ברית קורדים שחתמת בשרותנו ובן תורה
שלמך-נו על למוד סzuרים. שבזכות תורה וברית נחלו ישראל
את הארץ; ועוד, שבענשיות עריכות למד מצות שללה לידע
ח'יאק לעשון, כמו שכתוב בסיטן מו: ד (י) בבוגה וכיו'. פנוי
על-ידי דוד נתנתקשה ירושלים. גם, שאן נמקה גמונה אלא
בחורם מלכות בית דוד לפסומה:

א (א) מפני שהייא סיום וכו'. עין לקמן בסימן רטו;
ב (ב) ונראה דדוקא וכו'. ריש מישכין (ט) הפנ>tag משעם אחר, שלא חשבו לחולול ברכה ובכיתת אלא בימי'ם השהי כפועלים הולכים למלאתם פשושמעים אמן שאחר בונה ירושלים' (שלא תחבים חכמים בברכה ובכיתת מבני כדי שלא ישמעו כפועלים ניפורו שברכה ובכיתת אינה מן

(ב) נראה לי דתינו וויא פשעפר אחר שהחילה רעם נא, ולא עדין מהזאת עלה ונבו' בברכת 'צחה' פשעך דיכל לומר קום שהחילה טבת 'מהדים'¹⁰, וככני עמי קפיד ברית ותורה קום יתם נא. אכן באמת זה הדריך דעתה ולבוא גמ'ן לא ברקע, כמו שכתבנו לעיל בטימן קיד בכאדר הולכה, עין שם, צדקה עין: (ג) ורכישת בעטם הרاشת וב'ח, וכן כתוב הגר' ז:

שער הציגן

ד שם מ'ה ה י

א ברכות מ"ה ב' בס
בנברא קרב אשי

שערן תשובה

[ג] ובשים. ענן בה"ס. ופ"ר קשחה נקבה ע"ז. וכן בבר"י ובמוח'ב כביה מושם פקארין דראן פטחים אפקורות קרית ותוקה מז'י רדיין אפקות קאךן כ"ה, ע"ש: [*] וראמר גאנטען הווא כו'. וכן מ"ש אאי' בוכב"ש פאעיג' רטוחה בערכות שאן להנחלת אשנאהן לו עם מים. בון שאנורו שיטו לון בלען עריכת שערן מון מלון גראונט

דְּבָרִים וְתַרְתָּה. אֲפָלָל לֹא חָסֵר וּכְךָ. אַתָּה בְּשָׁנָה זֶה תָּמִיד שָׂמֵחַ בָּה
הַזָּרָה תָּמִיד נְסֻוֹת, וְפָנָה לֹא יִפְחַת מִאֵת, וְלֹל פָנָה מִאֵת
[פְּרָשָׁת] שְׁלָא אָמַר קָלִיל, גַּן אַיִלָּה בְּרָאַת[שָׁנָה] הַרְיָה הַגְּנָה וּכְךָ, וְלֹל שָׁאַיְוָה
אָמַר בָּרִית וְתוֹרָה בְּקָרְבַּת קָאָעַן וּפְלָבוֹת בְּתִי הַרְבָּה בְּבָתָרָה וּרְוַשְׁלִימָן לֹא בָּאָעָא
עַזִּי חָזְבָּהוּ; וּמְשֻׁמָּעָן מְלָשָׁן דָּבָר בְּפֶשְׁטוֹת, דְּבָרִישָׁא שָׁלָא אָמַר הַקָּזָה, נְהִי
דַּעֲבָד שָׁלָא בְּחָן וְתוֹרָה קָגָה, כְּפָלָקָום גַּצָּא בְּדִיעְצָבָד וְרוּחָקָה¹¹, וְכֵן גַּמְבָּה
בְּסֶפֶר מַעֲשֵׂה דָּרָךְ בְּשַׁלְּקוּנָה עֲרוֹבָה הַגְּרָא, וּדְבָרִי הַפְּגָעָה אַבָּהָם שְׁמַטָּב בְּהַפְּרוֹעָה
מִנָּה דְּבָרָי אָזְךָ עִזָּה, וְאָזְנָפְתִּיעַ מְלָשָׁן הַטוֹּר שְׁמַטָּב שָׁאָם לֹא הַקְּפִיד מִה
שְׁחַבְּרִי חָקִים לְהַזְּכִיר לֹא בָּאָעָא יְדִי חָזְבָּהוּ, עַל-קָרְבָּה וְהַוא קָאָיָה רַק אִיאָרָה
חַמְקָה טֻמָּה וּמְתֻמָּה וְעַל בָּרִית וְתוֹרָה שְׁמַטָּב בְּחַחַלָּת קָעָנָק: * מְפִירָן
אוֹתוֹ, עִין בְּתִי-אָדָם שְׁמַטָּב, דָּאמָם מְסֻפָּק לוּ אָס אָמַר בָּרִית וְתוֹרָה אָזְךָ
לְפָנָיו, וְעַזְנָשְׁמָת אָקָם שְׁמָמוֹ, דְּכִינָת בָּרִית וְתוֹרָה בְּקָרְבַּת-הַקָּדוֹן הַגָּא
דָּאָרְוִיָּה¹² מְתוּפּוֹת בְּרוֹכָת כְּעַפּוֹד ב., עַזְשׁ: וְלֹא בְּרִיאָה זְבָד וְזָה, דְּשָׁלָעָד
רַאשָׁוֹנִים שְׁסֻבְּרִים וְהָאָדָרָנִים, עִין בְּמַהְדָרִי רַבְנִי אָקְרָן סְלוּיָּה סְנָדָקָס מְחַדְשָׁ
עַל תְּלִירִי דְּגַבְּכוֹת שְׁמַטָּב דְּבָרִית וְתוֹרָה בְּכָרְבָּה תְּאֵרָץ מְלָכָתָה יְהִי גָּד
בְּבָנוֹה יְהֹוָשִׁים הַמְּדֻבָּן, וְכֵן סְפָבָד בְּשִׁיטָה מְקַבְּצָת שָׁם, פָּסְלָשָׁן קְבִּיטָה
יְלָקָף מִמְּהָדָה סְבִיאָה לְהַדְּבִּרָה הָאָמָרָנִים [וְעַזְנָשְׁמָת בְּפְרִימְגִידִים], וְאַסְמָנִי
בְּן קְשָׁפְתָקָה לוּ אַזְנָ אָזְרָן לְפָנָה. וְעַזְעָד, וְלֹזִין שְׁנָחָה בְּרָתָה-הַקָּדוֹן
שְׁגָווֹה בְּפִי הַכְּלָל אַזְנָ שְׁבִּיתָה זְבָד וְזָה בְּכָלָל, דָּאמָם סְפָק לוּ אָס אָמַר תְּלִעְלָן בְּנָה-אַיִלָּה:

דָּאמֶר, וְסִרְכָּה נָקִיט וָאַתִּי, וְכָרָא יְחָא לְעֵיל בְּסִימָן סְדָסְעִיר דָּ:

A small icon of a cardboard box with a package inside, representing delivery or shipping.

הלוּכֹת בְּרִכַת הַמָּז֔ן סִימֵן קְפָח

ביאורים ומוספים

גירסת הרא"ש שם) שהחותם כן הרוי זה מגונה.

[ביה"ל ד"ה מחדין]

עין בחמי-אדם שפחתב, דעת מספק לו אם אמר ברית ומתורה צריך לחתה, עין שם בשפטת-אדם טעמו. הזכירות ברית ותורה בברכת-הקדון הכא דאוירוקא⁽¹²⁾). (ז) ולפי דעתו זו כתוב החורייא (אויח' סי' ב' ח' ס'ק ז), שאין ברכת מעין שלש' פורתת את ברכת המזון, שאפילו אם מנק השלש' ברכות אינו מהתורה, מימ' חסר לו הוכרת ברית ותורה.

ואולם כתוב החורייא (שם) שכין שמבואר בפסקים שברכות 'מעין שלש' פורתת ברכת המזון מהתורה, מוכחה שהוכרות ברית ותורה אינה מן התורה, ורק שכן תיקנו חכמים במשמעות הברכה וקבעו לעכבר בדיעבד.

סימן קפח

גַּפְח בְּרִכַת שְׁלֵישִׁית, וְדִינֵי בְּרִכַת-הַמָּזָן בְּשַׁבָּת,
וְהַטּוּעָה בְּבְרִכַת-הַמָּזָן

[משניב ס'ק א]

עין לקפן בסימן רטו).

(ז) שם (ס'ק ד) ביאר בשם האחרונים, שכין שלוש הברכות הראשונות ذן מודאויריותא, וברכת 'הטוב ומטיב' אינה אלא מדרבנן, יש לענות 'אמן אחר ברכת 'בונה ירושלים' כדי להראות שיש חילוק בין הברכות הראשונות לברכה الأخيرة.

ואפילו אם לא אבל כדי שיעור שביעיה, שאו חיזבו בברכת המזון הוא מודבק בלבד, נתוב הפמייא (ס' נא משבי' סי' ב) שמיים לא פלוג רבנן, וחיב לענות אמן לאחר ברכת 'בונה ירושלים'.

[משניב ס'ק ב]

זה היא עקר ברכות הארץ, אלא אפלו לענין ברית ותורה נפי מטעןין אוות⁽¹³⁾.

(ז) ולגביו אהה המוציאיה אנשים בברכת המזון, כתוב בביבה'יל לעיל (ס' קפו ס'א ד"ה ומוציאות) שהיינו דוקא באופן שאכן הוכירה ברית ותורה.

[משניב ס'ק ח]

בן בטב פגן-אברעם לקפן בסימן קפח סעיף-קצת ח, העין בפה שפחתבנו שם בזיה בשם שאר אחורוניים⁽¹⁴⁾.

(ז) ובביה"ל שם (ס'ו ד"ה לראשונה), הסיק שידען של המג'יא ערך עין גROL למשעה. ואולם באופן שסימן את כל שלוש הברכות הראשונות ופתוח בברכת 'הטוב והמטיב', התבאר שם שעריך בודאי לחזור לתחילה ברכת המזון.

[שעה"צ ס'ק ח]

היכול לומר קום שהתחילה פתח מודים⁽¹⁵⁾.

(ז) לענין מה שהשווה את הוכרת ברית ותורה להוכרת 'עללה ויבוא', ראה מה שכותב בספר עמוק ברוכה (עמ' סא) לדון בדבריו.

[ביה"ל ד"ה ברית ותורה]

מכל מקום אין קדיבר ידי חותמו⁽¹⁶⁾.

(ז) מבואר מדבריו שהאומר לשון שנאמר עליו בש"ס שעוזא לשון מגונה, יצא בדיעבד, וכותב החורייא (אויח' סי' כה ס'ק ח) שלפי זה מי שהותם בברכת הארץ מנוהל ארחות, ובבונה ירושלים ימושיע ישראל, יצא בדיעבד, שהרי אמרו בגין (פסחים מט, ב, על פי

המשך מעמוד קודם

(ז) ובמשניב שם כתוב, שנחלקו הפסיקות אם הברכות שבברכת המזון מעכבות זו את זו, שיש אומרים שמי שאיט יהду לבך אתן מן הברכות לא יברך כלל, גם אם אין יכול לך לא לבקש שיזכיאנו בברכת המזון, ויש אומרים שעריך לבך על כל פנים את הברכה שיזעך. ולענין דיןא כתוב, שאם אבל כדי שביעיה, שחיזב ברכת המזון שלו הוא מן התורה, יש להחמיר ולברך את הברכה שיזעך.

[שעה"צ ס'ק ז]

ועיין לילדיים אנטיגם פחוותים קח' פנה⁽¹⁷⁾.

(ז) וכשմברך ברכת המזון המקוצרת בשבת ויום טוב וראש חדש, כתוב הכהן החיים (ס'ק ד) שעריך להזכיר אף מעין המאורע, רהיט וلومר ושם חנו ביום השבת הזה, 'חכרנו לטובה ביום ראש החורש הזה' וכדומה.

היא. ואף שהיה מקום לומר שבשבירך 'ברוא נפשות' יצא ידי חותמת ברכה ראשונה של ברכת המזון, שהרי הוכיר שם ומלאות עניין בברכה, מימ' כיוון שמבואר לךן (ס' רב ס'ק נה) שברכות מעין שלשי וברכת 'ברוא נפשות' אין פוטרות זו את זו, כל שכן שאין ברכת 'ברוא נפשות' פורתת את ברכת המזון.

(ז) ובשעה"צ לקפן (ס' ריג ס'ק ב) כתוב, שהמחבר אכן סתום כרעה הראשונה, שבדיעבד אין החתימה מעכבות. ואולם כתוב להעיר, שמדובר השו"ע שם (ס'ג) שכותב שאין השומע יעצא ידי חותמו אלא אם כן שמע את הברכה מתחילה עד סופה, משמע שגם חתימת הברכה היא לעכובא, וראה שם שנשאר בה בעריך עין קטן.

[שעה"צ ס'ק ז]

עין לקפן בסימן קצת סעיף-קצת יג ובשער-הצין שס'ג).

הלבות ברכבת המזון סימן קפה

ביאורים ומוספים

ס"ג, וראה משנ"ב שם ס"ק י שעריך לקרוא בפרשת ראש חדש לפני הקיראה של חנוכה, מושם שתדריך קודם, ואם טעה והתחליל לקרוא בשל חנוכה, עירך להחפזיק ולקרוא בשל ראש חדש. אמן, במסנ"ב שם (ס"ק י) ובבראשית שם (ד"ה ואם טעה) כתוב בשם הט"ז שאינו עירך להחפזיק וכי יכול להמשיך לקרוא בשל חנוכה [לכוארה לדעת המשנ"ב גם כאן בברכת המזון נקטו כן שיטים לומר יעלה ויבא] ובספר בירור הלכה (תנייא סי' קפ"ד עמי ט"א, סי' תרפר עמי ט"ב) כתוב שימושות דברי החוז"א בדברי המשנ"ב בהל' חנוכה [הביא שון דעת רביים מן הפסוקים], שם התחליל יעלה ויבא לא יפסיק, אלא יגמר יעלה ויבא תחיליה ולאחר מכך יאמר ירצה.

[משנ"ב ס"ק ט]

ולא קפ"ר פ"ל שבת^ט. ואפלו אם פפק לו אם הקפ"ר או לא, פלין זמתקמא בזקאי לא הקפ"ר.
(8) ואם בטיעות אמר ירצה וכדו' ביום שאק צריך לאו מותח, כתוב הקשות השלחן (סי' מו בדוח"ש ס"ק מה) שאם כבר סייט את הברכה איש צריך לחזור, ומשיר מקומות שהפסיק.

ואם אחר שיטים יעלה ויבא טעה והמשיך צתחינה' כבהתפלת שמווע' (זה הוא הדין אם אחד על הניטים המשיך לעל כלום ותברוך) כתוב הקשות השלחן (שם סי' ב) שיחזור ממוקם טיטה ויאמר בהוגן, ואם כבר אמר ברוך אתה ה' וכו'נוו' היהת לחותם בחתימה שבתפלות שמונה עשרה, כתוב שם (בדוח"ש ס"ק כד) שלא יתוקן לחותמה של ברכת המזון, אלא יאמר למدني חיק' כדין המברך ברכה בטללה.

(9) וביתר ביאור כתוב לקמן (סי' תגב ס"ק י), שאנו תולמים שכן הסתום בירך כמו שרגיל בכל יום, דהינו לבא יעלה ויבא. ובשדי' שבט בשבת, ומסתבר שכבה לחומר יעלה ויבא, ולא אמרין שאימות שבת עלייה עין שב.

וזוקא אם נתעורר לו הספק מיד לאחר הברכה, אולי אם ברור לו שהייה בדעתו וורך כדי הברכה לחוכר מעין המאורע, ורק לאחר זמן רב משל פסק בלבד אם חוכרת, כתוב לעל (סי' קיד ס"ק לה) ולקמן (סי' תגב ס"ק י לעין תפילה, שאיתו צריך לחזור.

ואם העיד קען בפניו ששמע שהוכיר מעין המאורע, דעת הגרשין אויערבך (שה"כ פנ"ז הע' י)-shellbol לנטוק על עדותה, בין שאין זו עדות אלא גילוי מילתא בעלמא, והרי החזקה שבירך בפי ונגולתו אינה חזקה גמורה. וראהה בעין זה לעין תפילה לעיל סי' קיד ס"ק לה^ו.

אכן, ראה בשלמי תורה (סוכות עמי ט"ש) מה שהביא בו, ושנים המכorrisים זה את זה, שאחד אומר שהוכיר והשני אומר שלא הזכיר, כתוב הגרשין אויערבך (שה"כ ח"ג פנ"ז) שאן אומרים שמטומא אמר בפי שהוא רגיל, אלא הרוי זה הכל פסק דרבנן שהולכים בו ל��לא.

[משנ"ב ס"ק יי]

אוומר ברוך אתה ויבא^ו (וכו^יו^ו).

(10) ואף שנייה השורע בענשת הברכה, שבשבת ובראש חנוכה הוא שונtan^ו ובירום טוב יאשר נתן, כתוב המאמר מרדכי (ס"ק ט) שלא כתוב כן בדזא, וכיולו לומר שונtan^ו או יאשר נתן.

[ביה"ל ד"ה שנותן שבתות למנוחה]
ולעגנית דעתך פ"ל לעין בעה טו^באנו^ו.

(11) ובישוב קושיה זו כתוב העירוק השלחן (ס"ד), שכיוון שחכמים תיקטן לומר יעלה ויבא או רצחה' בתורת הברכה, דין ברכה עליהם וכайл' אמרם בשם וממלכות, וגם כן אין לומר מארם לאחר הברכה, שבאותן זה אינם נאמרים בשם וממלכות, וכעין זה ביאר הגרשין אויערבך (שה"כ פנ"ז הע' ט).

[משנ"ב ס"ק ב]

רק ימלתין קצת אחר רבתת ירושלים' ואחר-כך לא מאר אמת^ו.
(2) אך אם שהה לאחר הברכה יותר מכדי דברו, כתוב לעיל (סי' קבר סי' לד) שהיא אמן יתומה, ולכן צריכים להיזהר שלא יהיה הפסיק יותר מכדי דברו.

[משנ"ב ס"ק י]

לא קפ"רין בעה ואולםרים אומת בכמו שהיא מסדרת בתפלת שמונה-עשרה, لكن אין למחות בין הפה^גן ג^זן.

(3) ולنبي ראש השנה, כתוב המתה אפרים (סי' תקפב אלף למטה ס"ק ב) שאף אלו המدلיגים על תיבת 'מלך' בכל השנה, מ"מ בראש השנה יאמרה, כיון שבכל עיקרי התפלות והברכות ביום זה מיסדים על כבוד מלכתנו יתברך.

[משנ"ב ס"ק ז]

או נחמן^וו^ו.

(4) ובבית האבל, כתוב השורע (ו"ז סי' שעט ס"ב) שיש מוסיפים בברכה השלישי' נהם הי' אלקיט את אבלו ירושלים וכובי בא' מנחם עין בבניין ירושלים, וכן מודפס בסידורם לבני עדות המורה. מאידך, ראה באר הגולה (יריד שם) שכטב לגבי נסח ברכה רבעית בבית האבל המהכר בשורי' שם סי' א) שאין נהגים לשנות העטח בברכת המזון בבית האבל, ממשום שעתקים בדברי התוס' (כתובות ח, ב ד"ה כי) שברכת אבלים אינה אלא בעשרה, וכן כתוב הגשר החזים (פיק' סי' ב אות ג) וראה בלקוטי מהרי' ח' (סדר ברכת המזון עמי קכבר, ב). וראה מה שכתבנו لكمן סי' קפט ס"ק ג.

[משנ"ב ס"ק ט]

נעשה להם בטפ' ברכיה ולאין בעה מושום שאלת צרכיו בשפט^ט.
(5) ומטעם זה, כתוב הקשות השלחן (סי' מו בדוח"ש ס"ק כא) שאף שהמוהג לאחח את הבוטך רק עד אל' יחסתי, מ"מ ראי לאחזה גם באמירות' זההמן' וכור, כיון שנשחח זה הוא מטופס ברכת המזון, וככטו השערת תשובה (סי' קע ס"ק ג, בשם החכם צבי) והק' החזים (סי' קפ"ג סי' יט) שיאחזנה עד אחרי ברכת יבואר פריר האגן, וכן כתוב בשוו' שבת הלווי (ח"א סי' רה עלי סי' קע) שמנהגו לאחזו את הבוטך עד ברכת ברוא פריר הגפן' (ח"ז מבשעדרה שלישית, ממשום שאינו שותה ממנה עד לאחר הבדלה).

וכן לעין ברכת האורה, כתוב הברכי יוסף (שיורי ברכה ס"ק א) שהמוהג והפשוט הוא שגם בשבת מברך האורה את בעל הבית, וככמושה בחול, שהרי כל זה מטופס ברכת המזון הוא.

[משנ"ב ס"ק יא]

ועין במעשיה ר' רב^ט.

(6) שכטב (אות פז) שסיום הברכה השלישי' הוא 'בונה ירושלים אמן'.

[משנ"ב ס"ק יג]

וקמיא לנו בכל מקום: פדרו קודם, ובקדעבך אם קהיליך, בזא^ו^ו (זא^ז).

(7) וכן כתוב לקמן (סי' תפ"ס ס"ק יא), שדין יתריך קודם' אינו אלא למצוות' בתחלתיה, אך לא ליעיכובא.

ומי שהתחליל לומר יעלה ויבא ומוכר שענין לא אמר ירצה, כתוב בשורית שאגט אוידה (סי' ב) שיפסיק ויקדים לומר ירצה' ולהאר מכך יחוור ואמר יעלה ויבא. ובויאר הקשות השלחן (סי' מו בדוח"ש ס"ק יג) שאף לדבשו יש להפסיק רק אם ענין לא אמר יראי דידי חותמת הוכרת המאורע, וכבר הודיע' החבורה זו להזברת שבת, ומה תעלת תהיה לו אם יפסיק עברשו. ולגבי קריית התורה בראש חדש שבת, כתוב השורע לקמן (סי' תרפר

הַלְכֹות בָּרֶכֶת הַפְּזֹן סִימֵן קַפְחָ

צָב בְּאַר הַגּוֹלָה

טעמם: ג' ציריך לומז'יר בברכה שלישית מלכות בית דוד, ואין להזכיר בה (ג) שום מלכות אחר. ד' זה אומר ימלוכות ומלכות בית דוד משיח' טעונה, שאין להשווות מלוכותה לאראעא עם מלוכותה דשמי'. וכן אין לומר בה (ה) 'אבינו מלכנו': הנה ונש אוקרים דאר בשאomer עילאה ובכוא' לא יסם נעלן גורחים אלא בדיל מלה מלך' (אבדורם), וסבירא נכוונה היא. (ו) אבל לא ראייה (ו) נוגאין כן: ד' "ג' נסח ברכה זו פותח בה ריבנן ה' אלתנו" וכו' או "נזהרנו ב' אלתנו" (ה) והזהר בה נזהר בהשלה' או "נזהרנו ב' ברוכנו בהשלה"

אללהינו" (א) או "נָחַם נָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ", (ב) וחומר פה "בונה ירושלים" או "מִנְחָמָה צַיִן בְּכָנָן יְרוּשָׁלָם". (ט) וain לשנות הגשה משבת לחל. דברין בשפט בין בחל ואומר (י) בספחא אחת: הנה [*] ויש אומרים "בונה בונקפיו ירושלים". וכן נועגין (מדרגי סוף ברמות): ח' בשבט (יב) אומר בה רצאה ותחליצנו, ובראשה-חדש רזם-טוב וחלו של מועד ואמר עזלה ויבוא. ואם חל אחד מהם בשפט, אומר עזאה ותחליצנו (יג) ואחריך יגעה ויבוא; ואינו מופיר של שפט (יד) ביעלה ויבוא ולא של יום-טוב וחלו של מועד וראש-חדש (טו) בעזאה ותחליצנו: ו' טעה (טו) ולא הופיר של שפט, (ו) *אומר ברוך אתה ה' אללהינו מלך העולם * שפטן שבות (כ) למנחה לעמו ישראלי באקה לאות זלכנית. ברוך אתה ה' מקדש המשפט".

שערית תשובה

[6] נוהגים כן. ואין להזכיר ביר קידוחהן כאן, מכ"א: (3) למונחה. בפי שאינו

באור הלכה

* אודור ברוך אהה ח'. אָרְצַלְעִישׁ שָׁם כֵּה מְנֻזֶּן בְּקֹדֶן לֹא כֵּה בְּנֶשֶׁ
ברכה בשם ומלכותו, הינו מטע שכך הוא מוכירה בברכה השמוכה
תוערי היא נבללה בברכה ש"ש בה שם ומלכות במתיקות וחיטפנות, דחתית

הנחיות נרשמו כollowת צילון. אבל בין שיטים 'ונגה יודע' ו'ונגרה ברכה' בפניהם עמלה לא קרי סטטיקה לתוך הדרישה ביטן שאינה אלא אקראי בעילמא' (מכב': * **שעון שעבורות למלחתה.** ענן במשמעותה דרבינה מה שמתבונן בשם ה'ען' לעובן אם

במשפט רכין שלא הוכיח איזון ברכה אורתת לא נקראה עדין סימן ברחה, אם כן נקבע נמי בענינו: מי ית乾坤 ובכן? למחילה לוור לח' ברכה שפטן שבוחן וכבר דקדכי עזרי טפי, רבדתיכן פגערא, אבל מילא דילא יודע הנפקה להה לא יאמער

בגאנָה צוֹהֶן קְשַׁהוּא שְׁבַת אָוּ עִזְלָה גְּבוֹאָה כְּשַׁהוּא יְזִימָהָבָקָן שְׁלָא הַחֲלִיל עַדְעַן בְּרָכָה פָּאָתְהָה. יַעֲסָק עַדְעַן בְּקָרְבָּתָה זְהָמָה, זְמִינָה וְאַם תְּרֵזָה לְמָלָק וְלוֹמָד צְלָעָן בְּקָרְבָּתָה שְׁאָנוֹן, דְּשָׁבֵי וְבָנֵן פְּצִים בְּרָכָה מְפִין שְׁגָרָה בְּנָתָה יְבָנָה.

הנ"ל הדריך לחדוד לארש בפונפור, וכך שלא התחול ברכות יטוטם הפטיטר. זה אכן, הוא שבריאן צאצא לדון פאל מענינו דמיין פגעה קדם שהחמל יטוטם וחתמיטר, אלמא דלא חשב סיטם בכה קומס שחתיל בכה שאחריתר, ואם

באמת היה לך ולטך גם שמחנו אין לך לדיים. איברא, דודו זה דילן עוזר
העל כל בסיסין קיד לאפּון בסיסין חביב לאו מלחה בירא קיד, בפה ראשונים
בלפלע עלי זה, עין שם ליל בעבודת הלהבה. ומכל פקום לפי רוחת פשלן עוזר

בהתאם לאמור ברכיה בך היא פסח. (1) וגם כל 'קורחמן' יכול
ונון הפלל לאמרם בכל פעם שאברכין ברכת הפסחן, נעשה להם בטפס

בתבש שְׁתַּיִרְךָ פְּנֵי־הַיּוֹם, שֶׁבְּחַל יָמֵן וְחַטְמֵן אֲבָנֵי־הַגָּנוֹן וּבְשַׁבְּתָה יָמֵן
כֵן: (יא) דְּאוּמָרִים בּוֹנֶה בְּרוּמָרִי וּכְבוֹד). מִשְׁוּם (ח) הַכְּתִיב "שְׁבַתִּי"
מִפְסִים נְפִי בְּתוּמָס כִּרְיַה שְׁיִיחָה הַחַטִּימָה מֵעַזְנֵי הַפְּתִימָה מִפְשֵׁש, וּמִכֶּל

לפי שבקורה זו וכן עילאה ובואה' גם בקשת רחמים, קבועם בברכת
זוכה: (ט) ואם הוציאים בברכת הארץ לא צא וזריך לחזור להחדר
ובקמאין בכל מקום: פריר קודם, ובריעבד אם חילתי, בזאי צא^ט;

וְכַרְבּוֹנָה: (טו') בִּירֶצָה וּבְתַלְגָּעָן. דָּחָא תַּקְנוּן עַל זוֹ הַסֵּת בְּכָנִי עַצְמָוֹן
וְאֲפָלוֹ אֶת סְפָקָה לְאַם הַנְּפִיר אוֹ לְאַם, (יכ) פְּלִין דְּמַשְׁטָמָא בְּזָדָא לֹא
חוֹזֵר לְרֹאשׁ, וְאֵם יוֹדֵעַ הַתְּחִילָה וְהַסְּעִים. אֲפִ שְׁאַינָּו יוֹדֵעַ שָׁאָר הַנְּסָחָה

שְׁנִינָה: (7) חלבוש ועל-תפיד, ועכ בודרי-תפידות שחולק על ה: (ס) בירת
באנ' גראובר זרטן ואהשגולן ובריאז' ובריגט נון גראאנט שביבר אונגען

פאר היטב

משנה ברורה

מִשְׁנָה בְּרוֹרָה
 סתומה, וַיּוֹאמֶר לֹא לְזֹלֵל בָּה אֵךְ שֶׁלְאָמַר בְּקָמוֹם בְּטוּל מְלָאכָת בְּעַל-הַבֵּית.
 אֲבָל עַכְשָׂו שָׁגַן הַפּוֹעָלִים קְרָכִים אַרְבָּעָ בְּרָכּוֹת, כְּמוֹ שְׁבוֹת בְּטֻמָּן
 קְצָא, אָין לְחַשׁ לֹזָה. לְפִי טעם זה, בֵּין בְּשִׁפְכָּרָה בְּזַעַם וּבֵין בְּשִׁפְכָּרָה
 בַּיחִידִי, בְּכֹל לְשׁוֹנוֹ אָמַן בְּקוֹל רַם. וּכְמַרְחָה שְׁבָן הַמְּמֻגָּג. (ב) לֹא
 יַאֲמֵר בְּוֹנֶה וּוֹרְשָׁלִים אָמַן, בְּנִשְׁמָה אַחַת. רַק יַמְתִּין קָצֶת אַחַר חַבֵּת
 אַרְבָּלוֹתִים' וְאַחֲרָבָה' אַמְרָא אַמְרָא? (ג) בְּדִי שֶׁלְאָמַר בְּקָמוֹם בְּטֻמָּן
 מִסְרָיוֹת הַבְּרָכָה הוּא: ג (ב) שָׁוֹם מְלָכוֹת אַחַת. פִּנְהָן, בְּגַנְוּ הָא
 דְּמָסִיסִים המתחבר לְקַמָּה: (ד) וְהַאֲוֹמֵר וּכְוֹ. צְרִיךְ לוֹמֶר לְפִנְןֵי תְּאַוּמָר,
 וְכֵן הַוָּא בְּשָׁתוֹ: (ה) 'אַבְנֵוּ מִלְכָנוּ'. אַלְאָמַר אַבְנֵוּ עַגְרוּן; אַף-
 עַל-גַּבְּ בְּנֵבָה הַוָּא, לֹא אָרוֹח אָרְגָּא לְאַרְבָּנוֹי מְלָכוֹתָא וְשִׁמְאָא אֲצַל
 דְּבָרָה בְּנֵבָה הַוָּא, בְּנֵי דְּבָרָה מְפַשֵּׁחַ עַם מְלָכוֹת בֵּית דָוד, מֶפְלָקָם בְּיַיִן
 מְלָכוֹתָא וְבָשָׂר קְדָם: (ו) אֲבָל לֹא קְרִיאָתִי הַוָּא, אֲבָל קְרָבָה
 טָעַם לְהָה: בְּיַיִן דְּעַיְנָן בְּפִנֵּי עַצְמוֹ לְגַמְנִי הַוָּא, אֲלֹא קְפָדָתִן בְּנֵה
 וְאוֹמְרִים אוּתָהָה כְּמוֹ שְׁהָיָה מִסְרָה בְּתַחְפָּלָה שְׁמוֹנָה עַשְׂרָה, לְכַן אָין
 לְמִחוֹת בֵּיד הַנּוֹגָגִין (ז): (ז) אוֹ גַּמְנָנוּ. קִינוּ 'גַּמְנָנוּ הַיְלִקְנָה'
 בְּרוֹשָׁלִים עִירָה וּבְצִיּוֹן מִשְׁפָּנָן בְּמִזְרָח וּבְמִלְחָמָה בֵּית דָוד קְשִׁיחָר
 וּבְבֵית הַבָּרוֹל וְהַקָּדוֹשׁ' וּכְהִ: (ח) וְחוֹתָם בָּה וּכְהִ אוֹ מְנֻחָם. מֶלֶשׁוֹן
 זוּ הַמְּשֻׁעָר אֶסְפָּחָת בְּרוּחָם' מְתַחַת בְּמִנְחָת, וְאֵךְ שָׁאן
 סְפִתִּיםְהָ מֵעַין הַפְּתִימָה מְפַשֵּׁחַ, לִיתְהָן בָּה. דַּעַל-קְלָבָנִים הַעֲנָן אַחֲרָה.
 (ט) אֲבָל יֵשׁ מְאַחֲרוֹנִים שְׁמַחְתִּירָן בָּה וְטוֹבָרָן דְּזַרְוָה לְהִוָּת מֵעַין
 סְפִתִּיםְהָ מְפַשֵּׁחַ: (ט) וְאֵין לְשָׁנוֹת וּכְהִ. רַוְצָה לוֹמֶר, דָּאָם אָמַר בְּחַל
 עַדְמָה' יַאֲמֵר בְּשַׁבְּתָה גַּסְבָּן נִמְמָת. (ט) וְאַרְעַל-גַּבְּ דְּאָסָר לְתַבְּעַבְדֵּן
 לוֹמֶר בְּשַׁבְּתָה אַרְעַל-גַּבְּ שֵׁי שָׁאַיְן מְטַפֵּס הַבְּרָכָה שְׁתַקְנוּ הַכְּמִיטָּה, שְׁפִינְוּ שָׁ
 בְּרָכָה וְאֵין בָּהּ מְשׁוֹם שָׁאַלְתִּי זְרִיכֵד בְּשַׁבְּתָה: (ט) גַּסְבָּא אַחַת. וְהַגְּרָזָה
 עַדְמָה' וּכְהִ וּמְסִים יְמֻנָּתָם' וּכְהִ, וְקַן יֵשׁ עַדְמָה' (ט) פְּנָה דְּאָשְׁוּסָם שְׁפָוּכָם
 לְיוֹרֶשֶׁלִים בְּרוּחָמִים' וְגוֹ, (ט) וְגַם פָּאַחֲרָה שְׁהָמִיל בְּתַחְתָּלָה הַבְּרָכָה בְּרִיחָה
 קְרָום לְכַלִּי עַלְמָא אַיִן מְעַבְבָּרְכָל, וְעַזְנִי בְּמַעַשְׁהָרְבָה: (ה) (יב) אַוְמֵר
 'בְּוֹנֶה יְרוֹשָׁלִים' שְׁהָאִי גַּסְבָּן בְּקַשְׁתָּה רְחִמִּים, וְלֹא בְּכַרְפָּתָה הָאָרֶן שְׁהָיָה
 בְּבִנְתָּה יְרוֹשָׁלִים: (יג) וְאַחֲרָבָה' עַלְלָה וְנוֹבָא. מִפְנִי שְׁבָתָה הוּא תְּדִין
 (יז) בְּעַלְלָה וְנוֹבָא. דְּהָא בְּכָרְבָּהּ הַזְּכִיר שְׁבָתָ בִּרְצָה, (יל) וְלֹא הַזְּכִיר
 עַלְלָה וְנוֹבָא, וּלֹפָה יְכַפְּלָה פְּعָמִים: ו (טו) וְלֹא הַזְּכִיר שְׁלָשָׁבָתָה
 הַזְּמִירָה: (יז) אַוְמֵר בְּרוֹעָךְ אַקְהָה וּכְבָ' (טו). רַאֲם אַתְּ יְדַע בְּנֵה וְ

שער הצעין

(ג) פָּרִירָאָדָרְם בְּשָׁם רְשָׁלֵל: (ה) פָּגָן אַבְּרָהָם אֶלְיהָ וְהָ, וְכֵן הַוָּ דָעַת שְׁלֹטָז: (ז) הַלְּבָשׂ רְגָלָה פְּמַדִּי, וְעַזְן בְּדָבְרִירִים מְרוֹתָה שְׁחֹלְקָן עַל הָזָה: (ט) בְּרִיתָה לְזָקָפָן: (א) קְשָׁם שְׁבִילְלָקְטָן וּנְרָכְמָרְמָה בְּשָׁם אֲוֹר זְרוּעָן: (ב) רְחִים מְוֹכָה בָּאוֹר זְרוּעָן תְּהָאָרָז וּנְרוּקָם, וְעַזְן בְּקָרָאָה שְׁפָמָב גְּמָרָן לְזָקָפָן: (ד) קְשָׁם שְׁבִילְלָקְטָן אַרְיוֹן לְפִיטָס בְּשָׁבָת בְּגָנְחָקָה וּבְחָלָל בְּבִנְגָה וּרְוֹשָׁלִיטִים, אַלְאָן דְּבָתִימָה אֲפָשָׂר רְבִצָּן בְּחָלָל יְבִינָן בְּשָׁפָת בְּכָל לְפָתָם בְּנִיחַמְנִי, עַזְן שָׁם: (ה) עַזְן בְּבִרְתִּיּוֹסָן: (ט) עַטְהָרָתְזָקְנָמִים. וְעַזְן בְּגָנְשָׁח בְּרָפְתִּתְמָהָן שְׁלֵל גְּרוּכְבִּים שְׁלֵם כְּמַבְּעִין בְּגָרְמָטִים: (ו) מְגָן אַבְּרָהָם רְשָׁא וְכֵן חַנְבָּגְבָּה בְּקָרָאָה בְּגָמָגָג וְגָמָרָג בְּקָלְלָה וּרְבָה: (יל) בְּרִיתִיּוֹסָף: (ז) כֵּן מְוֹכָה לְפִי מָה שְׁפָקָן כְּפָגָן אַבְּנָהָם וּנְטוּז וְנְרָבָה אַחֲרָגָנִים לְקָפָן בְּסִינָן תְּכָבָל לְעַגְנִין עַזְלָה וּבְכוֹאָה, דְּלָא גְּמָרָן שְׁפָמָב קָאָלָה וּרְבָה: (ט) כֵּן אֲדִין קָאָה, וּבְפִרטָל לְפִי מָה שְׁמַעְצָדָר שְׁמָם בְּבִרְתִּיּוֹסָן דְּהָרְוִישָׁלִמי מְנוּרִי לעַגְנִין בְּרָפְתִּתְמָהָן, וְכֵן הַוָּ דָעַת הַגְּרָאָה שְׁמָם בְּחָלָלָה, עַיְשָׁה, אַסְמָנָן חָרִי מִיחָךְ שְׁמָה הַקְּרִירְוִישָׁלִמי [פרק שלישׁה שאכלו הַלְּבָב הַלְּבָב] בְּקָרְזָא דְּלַעֲנָן בְּרָפְתִּתְמָהָן אַפְּלוֹ סְפָק חָזָר, וּכְמוֹ שְׁקָטָב הַסְּרִירְמָדָרִים בְּסִינָן תְּכָבָל

